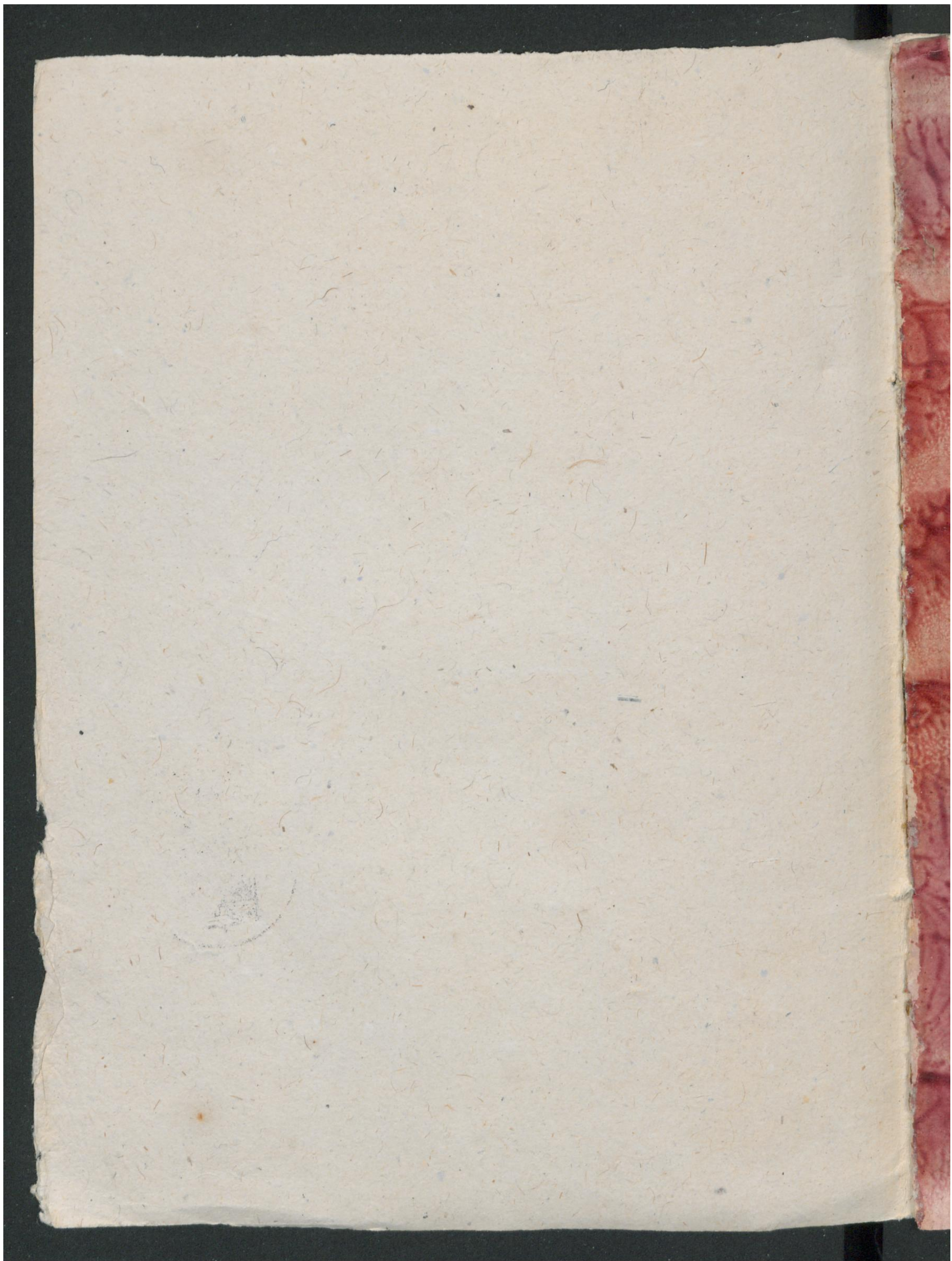

¶ Vermaninghe voorden Raet ende Ghemeente der Stadt van Groe-ninghen

Ghepient buyten Londen Anno M. D. LXXXI.

Vermaninghe voorden Raet eñ Gemeente der Stadt van Groeninghen,

Onder alle beclaechlicker saecken/ is dese die alder beclaechelicste/ dat
de mensche tot liefde dienste ende welvaren van zijns gelijcken ghe-
schapen wesende/ dese zijne heerlicke middelen so men chwerve ver
keert/ tot ondienste/ vianschap eñ bederffenisse: beyde zijns naesten ende zijn
eyghen selfs: Niet te min sulcx dat het wel te recht mach ghesproken zijn:
dat de eene mensche des anders of een Godt sy / dat is een hulpere/ off een
Wolf/ dat is een verderuere. Ghelijckmen te meer reysen ghesien heeft/ eñ
(leyder Godt) noch desen huydigẽ dach siet/ in dese Nederlantsche oorlogẽ.
Waer af de oorsake wesen moet / een seecker misverstant/ of deur onwe-
tenheyt/ of deur valsche listen van onsen erfvianden opgeresen/ want wy en
achten niet dat in dese Nederlanden eenighe ghemeente sy so verkeert ofte
boos van herten / sy en wilde wel ten eynde van haer voornemen deur ghe-
uouchelicker middelen gheraken / dan deur dese bloedighe inlandtsche oor-
loghen/ aengheßen de dagelicxsche ervarentheyt ghenoech bewijst/ dat soo-
danighe oorlogen geen middelen en zijn/ van beslichtinge der saecken/ maer
van eẽ grondige bederffenisse/ waer deur sy haer voorgenomen eynde niet
alleen niet en erlanghen/ maer daerenteghens sick verstrict vinden in meer-
dere ellende dan sy nu rechtevoort hare grootste vianden / souden connen
ghewenschen.

Want dit is aller weghen het verneemste profijt der inlantscher oorlogẽ
dat d'overwinner sick meer benaut ende beschadicht vindt/ dan de verwon-
nen/ Jae men heeft altijt bevonden dat de verwinnere/ deur bedroefthey eñ
verslagentheyt des ghemoets/ nae zijn victorie/ den verwonnen zijne mede-
borgheren beter conditien van vrede ende verdrach heeft vergunnen / Dan
waermede men de saecke van aenbeginne sonder viandtschap eñ bloedtstor-
tinghen hadde moghen beslichten/ het welck niemant en can gheloochenen/
welcken emmers de oude gheschiedenissen eenichsins bekent zijn.

In alle dese saecken heeft de goede ghemeynte van Groeninghen te be-
dencken/ welcke ende hoedanighe de oorloghen van dese Nederlanden zijn/
wat deel sy daer inne hebben ende waeromme.

Want dese oorloghen en zijn niet aengheuanghen tegens onse Landtsa-
ten/ maer tegens de Spaengiaerden eñ heuren aenhangeren/ niet vuyt oor-
saecken van eenich misverstande der Ingesetenen onder malcanderẽ/ maer
vuyt de verdruckinge der vreemder Tyrannen/ niet om malcanderen in ee-
nighe gherechticheyt te vercorten/ of d'eene den anderen yet af te eysschen/
maer om malcanderen als ghebroeders eñ natuerlicke verbonden lidtmatẽ
onse oude aengheboorne vryheyt eñ eenen yederen zyne Privilegien te ver-

dedi-

dedighen/ẽ te helpen handthouden / teghens de verdruckers ende erfghesworen vyanden vanden staet/eere/rijckdom/voorspoet/vrydomme ẽ gherechticheyt onses lieuen vaderlandts.

Waer inne de goede ghemeynte van Groeninghen niet het minste deel behoorden toe te comen / dwelcke van dese Nederlandtsche prouintien den Spaengiaert wel de minste verbonden zijn/ vuyt dien sy metten Ommelanden/den seluen noyt anders aenghenomen noch erkent en hebben al, haren beschermheere. Ende nochtans naden eysch ende mate van dese hare vryheyt, wel de meeste verkort ẽ verdruckt zijn gheweest / vuyt dien de selue Spaengiaerts de welcke haer behoorden te beschermen tegens zijnen eedt ende plicht/ in haer vrije stadt een gheweldich Casteel/ẽ nest zijner tyrannije ghebout heeft tot haer verdruckinge/ ẽ om zijn beschermrecht tot een gheweldighe volkomen heerschappije te verhooghen.

Blijckende nu dat dese ieghenwoordighe Nederlandtsche oorlogen eerste ieghens de Spaengiaerden tot behoudenisse vande algemeyne aenghebooren vryheyt/ ẽ handthoudinghe van eens yeders Priuilegien zijn aengenomen ẽ op den seluen voet byden Statẽ des Landts alsnoch gevoert worden / hoorende nochtans ẽ speurende dat ondertusschen den crijch tegen de selue aenghevanghen mede geworden is eenen beschreyelicken inlandtschen krijch. Soo moet daer vuyt dan nootsakelicken volghen dat de ghene die sick met den seluen Spaigiaerden naderhandt vermengt ẽ ghevoecht hebben/die oorsaecken middelen ende instrumenten zijn/ waer deur d'oorlogen teghens sulcke vreemde tyrannen ontgonnen tot desen bedroefden Inlandtschen kruch verandert zijn/want aen dese zijde zijn wy ẽ blijuen noch totten vuyterstẽn droppel onses bloets toe (om onse aenghebooren vryheyt te beschermen) vyanden vande voorš vreemde tyrannen / die de selue ons willen ontrecken/niet anders wenschende noch biddende/dan dat alle de Prouintien/met ons in liefde vrienschap/ende in soo vrijen eerlicken stantaftighen ghemoet vereenicht mochten blijuen/ om een soo rechtueerdighen saecke als wy met ghemeyne wapenen hebben aenghenomen/alsoo oock met ghemeyne wapenen vuyt te voeren.

Het sy dan verre dat wy souden wesen eenighe onser landtsaten of medeborgheren vyanden/ter wijle wy geen andere oorloghe en hebben aengenomen/dan tegens de Spaengiaerden ẽ heure aenhangheren maer het is waer (leyder Godt) dat een deel onser eyghener Landtsaten ẽ medeborghen/niet ieghenstaende sy met ons wapenen hadden opgenomen/ onse vyanden ghewordden zijn/die hen metten vreemdelingen ieghens ons gevoecht hebben/ tot onser ẽ harer aenghebooren vryheyt slauensche verdruckinghe/teghens de welcke wy moeten tot onsen grooten leetwesen/ẽ met bedroeftenisse onse wapenen voorderen/ om dat sy haer inden leger der

 vyanden

vyanden/ als der ſeluer dienaren ende ſlauoenen/ teghens ons vinden laten/ niet tegenſtaende men hen daghelicx den wech opent ē verſcheyden middelen voorwent/om den vyandt te verlaten/hare ē harer vroomer voorouderen eere te betrachten/als vroome Edelluyden/Steden ē Borgheren toecoempt/haer aengheboorne vryhedt met goet ē bloedt te verdedighen/emmers geensins haerder ſchande laten aengaen/ dat ſy ē hare nacomelinghen inder gheheucheniſſe van toecomende tijden om hare onvromicheyt/ onſtantaſticheyt/lichtueerdicheyt/ cleynmoedicheyt / ende andere leelicker ſchantvlecken wille/altoos veracht ende gheſcholden ſouden worden.

Toch allen deſen niet teghenſtaende blijuen ſy tot noch toe hartneckiger tot haers eygen vaderlandts gantſgrondige bederffeniſſe/ē harer hoochſte oneere/dan ſy by ons ſtantvaſtich gheweeſt zijn/ tot hares eygen vaderlandts verloſſinghe/harer ē harer nacomelinghen eewighe eere/zulcx oock dat ſy den vyandt met harer afwijckinghe van ons/ ē aencoemſte tot hen/ ſoo verre gheſterckt hebben/ datmen aen deſe zijde ghedwongen is geweeſt aen onſe nabueren effen gelijcke ſwaricheyt als wy verſocht ē met Godes hulpe deurcomen zijnde/ hulpe ē trooſt te verſoecken/om ten eynde te gheraecken / van tgheene wy by ons ſeluen ſonder eenighe beſwaerniſſe machtich waren vuyt te voeren ſo het den afgeweeckenen alleenlick belieft hadde ſtantaſtich ende vroom te blijuen.

Maer deſe zijn de voorneemſte liſten van onſe ſchalcke vyanden/ter wijlen ſy tot haren voornemen (om ouer deſen gantſchen landē na harē moetwille te heerſchen) niet en ſien te gheraecken / duerende onſe ſtantaſtighe vrome eenicheyt: Wat moghen ſy beter doen/dan dat ſy den ſimpelen afgheweeckenen met ſchoone woorden ē hooghe beloften (de welcke ſy toch goeden coop hebben) ſoo langhe betrecken ē onderhouden/tot dat ſy den eenen door den anderen hebben ondergebrocht. Soo moeten deſe arme ſlechte menſchen haer ghebruycken laten tot de brugghe der vyanden ende hen ſpotvoghels dienen.

Deſen niet ieghenſtaende vraghen ſy noch waeromme wy niet ſoo wel ons aen hen en voeghen/als wy wel wilden dat ſy met ons gebleuen warē?

Eerſtelick geuen wy een yeder te bedencken / dat wy ons met henlieden niet en connen gheuoeghen ſonder deſe vreemdelinghen onſe erfvyanden te kennen niet alleen voor onſe vrienden / maer oock voor den gheenen die ouer ons/onſe vrouwen ē kinderen/haer moetwillighe gheweldighe heerſchappije ſouden hebben te ghebruycken/Ten tweeden ſoo en begheeren wy geen onvrome weyuelaers noch meyneedige verdruckers te zijn van onſen vaderlande/ wy houden ons oock van te goeden voorouderen geboren/dat wy door eenighe onſe cleynherticheyt ons ſouden willen buyghen/ onder ſulcke gheweldighe heerſchappije/Jae eenighe ghemeynſchap ſoudē

maecken

maecken ofte houden/ metten gheenen die noyt anders ghetracht en hebbē/ eñ nimmer anders en dencken te trachten/dan hoe ſy ons/onſe aengeborne vryheyt/ onſe heerlicke rechten eñ Priuilegien (de welcke onſe vrome vooronders ons met haren bloede verckreghen hebben) uuyt de handē ſullen cunnen gherucken/ Maer hier tegens en eyſſchen wy van onſe medeborgen/die den vyanden zijn toegheuallen/geen ſwaerdere conditien / dan die met hare vromicheyt/plicht/eere/woort / eñ eedt beſtaen/die des gemeene vaderlants hoochſte voorſpoet eñ weluaren aentreffen / die tot behoudeniſſe van hare eñ onſe/harer eñ onſer nacomelingen ingeboorne vryheyt ſoo gantſch noodich zijn/dat de verſuymeniſſe vandiē/niet anders en can geweſen/ dan onſe/ harer eñ der gheheelder Nederlanden/eeuwighe grondighe bederffeniſſe eñ ſlauoenſche ſlauernije.

Men mach het ſommighe Steden eñ Landtſchappē eenichſins harē welbekenden lichtueerdighen aert toeſchrijuen/dat ſy haren rock ſoo bale hebbē om zekeert/maer datmen den vromen borgeren van Groeninghen/d'welcke toch eenes anderen aerts zijn/van oude vermaerde ſtantaſticheyt eñ vromicheyt/zulcx altoos ſouden moeten nageuen/ dat ſoude Jae den alghemeynen Vrieſſchen Landen een ſware bedroeffeniſſe zijn.

Daerom willen wy nu onſe redenē tot v luyden keeren ghy vrome ingeſetenen van Groeninghen eñ V. indachtich maecke des heerlickē roems/die ghy onder de vrome Vrieſſche Landtſchappē altoos gedragē hebt/ V. willē wy daen gedencken aen uwe ſchoone vrydommen eñ Priuilegien/ V. willen wy voor ooghen leggen/den hoomoet die V. den meyneedigē Spaengiaerdē hier tegens gedaen hebben/den welcken ghy niet min behoorde te vergetē/ dan eenighe vande andere Nederlandtſche Prouintien. Maer die V. luyden deſen hoomoet ghedaen hebbē/en zijnt niet de ſelue die wy voor geen vrienden en hebben willen/noch en cunnen ghehouden/om dat ſy V. eñ ons te ſamen gheſocht hebbē door een middel tot haer ſlauoenē te makē/hoe coemt het nu dat ghy zulcx eer dan wy vergeten hebt: zijt ghy cleynder van hertē/ minder van gemoet/ſwacker van macht/ dan uwe vrome nabuerē/die lieuer de doot kieſen ſouden/ dan met ſulcke Tyrannen eenige gemeynſchap aengaen. Dit iſt vrome borgheren/dit iſt dat wy aldermeeſt verwonderen/niet wetende hoe V. vroom gemoet ſo mach veraert zijn/dat ghy den voorleden trots die V. deſe gedaen hebben/eñ noch trachten te doen/ſoo wel als ſy hopen deur V. onſe meeſters te worden/ meer dan wy voor ſuycker cunnen op eeten/eñ in uwe eertijts ſoo vroome vrije herten cunt verdouwē. Maer het waer een ghewunſte ſaecke dat een gemeynte ſoo veel goede oogen haddē/ alſſe wel der hoofden eñ der voeten een groote menichte heeft. Soo mochte ſy ſien eñ begrijpē/ hoe lichtelicken ſy met eenen ijdelen ſchijn V, an profijt bedrogē eñ verleyt wort/tot hare grondighe bederffeniſſe/de ſwaricheyt die

ghy metten Ommelanden ghehadt hebt ter oorsaken van sommighe ghe-
rechticheden/ heeft V. eerst int spel ghebrocht/daer toe dese schalcken heb-
ben weten goede opsteuckers te ghebruycken die V. grooten hoope deur
schoone ghelooften ghemaeckt hebben: recht of de geene die uwe en̄ onser
alghemeyner vryheyt erfvyanden zijn/ en̄ die in uwe stadt alle middelen heb-
ben te wege gebracht/om ouer v te tyranniseren/beter uwe gherechticheyt
souden beschermen willen dan de Staten vanden landen: recht of ghy beter
soudt verseeckert zijn vanden gheenen welcker opset is/alle Nederlandtsche
vryheyt in slauernije te bekeeren dan vanden gheenen die niet anders en ar-
beyden/noch geen ander beroep en hebben/dan eens yeders gerechticheyt en̄
algemeyne vryheyt totten vuytersten druppel haers bloedts toe te verdedi-
gen: recht of ghy v beter te vertrouwen hadt in eenen meyneedigen vreem-
delinck/die v so gantsch ontrou geuallen is/dan indē genē die v noyt gefael-
geert en zijn/maer stantaftich zijn gheblevē/ en̄ totten vuytersten toe hopen
te blijuen teghens den gheenen die V. ghefaelgeert hebben.

Maer ouerlegt nu eens met ons uwe rekeninge/en̄ besiet of V. dit misver-
stant alreede niet duerder en staet/dā de geheele Omlandē indē gront weert
zijn/hoe veel armer menschē zijnder gemaect/hoe veel eerlicke vrome luyden
tot bedelaers/ gehoude vrouwē tot ellendige verlatē weduwē/cleyner onno-
sel kinderkens tot arme weeskens/goeder luyden kinderen tot straetschen-
ders/hoe menich bloedt isser alreede vergotē/hoe groote ontallicke schatten
zijnder veroorsocht/en̄ noch en isser tot verseeckeringhe van uwen hope niet
eene stercte van ghewichte in vrieslant noch Ouerijssel verouert/ de vyandt
scheen onlancx deur eenighe victorie groot voordeel ghecreghen te hebben/
maer wat isser na gheuolcht? en heeft hy niet de Schantse van Nieuzijl met
schande moeten verlaten? zulcx dat wy deur dese zijne victorie meer gesterct
dan gekrenct zijn/wanneer meynt ghy dan dat hy ons enige stercte van ge-
gewichte/wāneer meynt ghy dan dat hy ons dan geheel Vrieslant sal afge-
nomen hebben? Daer en tusschē zijt ghy alleen besloten/ sonder weluaert
en̄ neringe/ sonder vrienschap van uwen Vrienden/sonder gemeynschap van
uwen Naebuyren/ de oncosten van desen Oorloghen moet ghy alleen drae-
ghen/ ende wat ghelofften V. ghedaen worden van Ghelt ofte Volck dat
men vuyt Spaengien V. schicken sal/ t selue beuint ghy maer veel spottin-
gē te wesen/daer tegēs ghy en̄ uwe omleggēde goedē gansch vedorvē wort
en̄ eene onuerdraechlicke schade lydē moet zo wel vā d ene als d'ander zijde.

Doch of ghy nu verseeckert waert dat ten eynde van thien of twaelf Ja-
ren onse erffvianden noch eens onse Meesters souden worden/ende of schoon
alsdan uwe Stadt ende die Ommelanden niet alsoo verwoest en waren dat
se v gansch onprofijtelick en̄ onnut souden geworden zijn/bedenckt ghy ooc
eens dē valschē aert van dese vreemdelingē/ oft bepeyst ghy wel eens uwes
stadt ghelegentheyt? want alsoo ghy wyst tusschen vrieslant en̄ Ouerijssel

ghelegen zijt/ſoo ſullen ſy ontwijffelicken van uwe plaetſe een ſtercte doen
maecken/tot eenen dwanck van V. eñ uwe omlegghende nabueren/Jae dat
meer is/ter wijlen ſy den hoochmoet beter ſullen cunnen onthouden/die ghy
hun int afwerpen van hare Caſteelen ghedaen hebt/dan ghy arme menſchẽ
onthouden hebt den hoochmoet die ſy V. int opbouwen gedaen hebben/ ſoo
ſullen ſy V. de ſelue Caſteelen tot uwen coſte ſtercker/vaſter/ eñ geweldiger
doen opmaecken/dan ſy oyt te voren gheweeſt zijn/eñ ghemerct hebbende
dat ſy door faute van ſlappicheyt nochtans in haer tyrannije de ſelue Ca-
ſtelen eens verloren hebben/ſoo ſullẽ ſy daer tegens met alle ſtraffe toeſichte
ſoo wel hen weten te verſekeren/ dat ghy tjock van hare wreede ſlauernije
nymmermeer tot geenen daghen en ſult cunnen ontcomen/Stelt V. dan in
dit bedencken voor ooghen hoe deſe heerſchappen in Jtalien/ in Sicilien/in
Jndien/ in onſe Nederlanden met alle die welgheleghene plaetſen ghehan-
delt hebben / hoe ſy de ſelue onder het dexel vande omligghendee Landen
dwanck met ſterckten ende Caſteelen in haren dwanck ghebracht hebben.
Ende dat ghy meynen ſoudt deſen laſt te ontcomen ofte hen daer tegens
thoochſte te bieden / wy bidden V. en acht haer niet ſoo ſlecht ofte ſimpel/ſy
kunnen ſeer wel met haer Eeden ende beloofteu haer profijte doen/de welc-
ke ſy houden ende breecken nae datſe haer ſchadelick ofte profijtelick zijn/
Daer beneuens weten ſy haere ſaecken met ſulcke mate te beleyden/ dat ſy
onder het decel van uwe hulpe / uwe macht ſoo ſeer breecken / ende noch
meer breecken ſullen/ dat ghy ten tijden als ſy ons ſullen meynen ouerwon-
nen te hebben / niet vermeughen en ſult / V. teghens haer te ſtellen. Maer
in alles ouermits uwe ſwackheyt/ V. nae haeren wille/ſult moeten voegẽ.
Nu en willen wy V. daerentuſſchen niet voorhouden/in wat periculen
ghy middeler tijt weſen ſult / dan met practijcken ouervallen / ofte deur
hongher / noodt ghedwonghen / ofte deur oproerte van uwe ghemeynte
gebroocken te worden/ Jn welcken gheualle ghy / die nu tot ſoo groo-
ten iammerlicken uwer nabueren ſchade metten hoope van meerder heer-
ſchappije verleydt zijt: lichtelicken deur Godes rechtueerdighe ghehencke-
niſſe ſoudt moghen uwe Stadt ende heerſchappije beyde ghelijck verlieſen/
maer wy willen V. alleenlick voor ooghen legghen / dat ghy met eene ghe-
ringhe veranderinghe van V. voornemen waer toe ghy deur de liſten van
heymelicke ende onſe openbare erfvyanden opgheroyt zijt) allen uwen n ot
ende ſorghe van verderffeniſſe cundt voorcomen / eñ ghewiſſe vrienden vin-
den/die V. uwe gherechticheyt ende Priuilegien byde generale Staten ſul-
len helpen verdedighen / Gedenckende dat ſonder uwe partijſchap noch
ghy noch wy in gheheel Vrieſlandt ende Ommelanden bald noch Oorlo-
ghe noch vyanden meer en ſouden hebben/m ter in aller vreedtſaemheyt als
goede ghebueren/ingheboorne landtſaten/vrienden ende magen toecoempt/

 met

met malcanderen souden verkeeren / ghy uwe neeringhe/gheluck/eñ voor-
spoet/soudt erlanghen / ende een yeder weder tot zijne comende een nieuwe
vriendtschap met elck anderen ghemeyn hebben/ Ende dat nu sulcx niet ge-
beurt/dat het selue alleen uwe schult/eñ naest God aen V. alleen gheleghen
is/ wy bekennen dat Godt/die ons castijt/ V. tot een middel van onse castij-
dinghe verweckt heeft/want sonder V. en waer in dese gantsche quartieren
geen oorloghe/maer daeromme versoucken eñ vermanen wy V. of ghy V.
moecht bedencken eñ Godt deur uwe bedenckinge die roede van V. eñ ons
mocht afnemen / eer v (dwelcke altoos gheschiet is aenden gheenen die de
middelen van de castijdinghe gheweest zijn) een ergher ouerquame / want
alle dinghen hebben haren keer eñ ghemeynlick nemen d'inlandtsche oor-
loghen sulcken eynde. Ghy waert alle te samen soo gantsch seer verblijdt
doen de Heere van Billy vertrock/ende ghy deser vreemdelinghen ontsla-
ghen wiert/ghy schoot/ghy vierden/ ghy bedreeft allerhanden triumphen/
bedenckt nu eens waerom ghy sulcx dedet/eñ of de selue oorsaken noch niet
en dueren/ Jae nu des te meer V. behooren te beweghen / om dese Spaen-
sche creatueren quijt te worden / ter wijlen de schade die ghy deur hare wa-
penen tot voor uwe poorten lijden moet / niet minder en is dan de verdruc-
kinghe diese v voortijden hebben aenghedaen/ Want voorwaer soo Godt
almachtich den menschen de wijsheyt niet en benamе als hijse plagen wilt/
t'waer onmoghelick eñ gantsch ongheloofffelick dat soo een treffelicke ge-
meynte als der van Groeninghen dese bloedtgierighe tyrannen/ van welc-
ker tyrannije Godt haer met soo groote blijschappe aller inghesetenen ont-
slaghen hadde soo corts wederom souden willen roepen/om haer voorgaen-
de blijschap triumphe eñ verlossinghe selfs soo bald te verkeeren in so iam-
merlicke bedroeffenisse / desolatie eñ verdruckinghe/maer ghelijck wy alle
bekennen moeten dat zulcx niet gheschiet en is/noch en heeft cunnē geschie-
den/ Godt en hebbe dan de menschen zijn gratie eñ wijsheyt ontrocken/ so
moet hy oock ghebeden zijn / dat hy allen den gheenen die door eenich mis-
verstandt haer eyghen bederffenisse op haer ghehaelt hebben / hare herten
verlichten wille.

